

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VIŠJE
DELOVNO
IN SOCIALNO
SODIŠČE

VDSS sodba Pdp 661/2008

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore

ECLI: ECLI:SI:VDSS:2009:PDP.661.2008

Evidenčna številka: VDS00004746

Datum odločbe: 15.04.2009

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: redna odpoved pogodbe o zaposlitvi - poslovni razlog - vzgoja in izobraževanje

Zveza: ZDR člen 88, 88/1, 88/1-1, 88/5. ZOFVI člen 115. Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji člen 38.

Jedro

Ker je tožena stranka dokazala, da je delo tožnice – vzgojiteljice postalo nepotrebno zaradi manjšega števila vpisanih dijakov v dijaški dom, je redna odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga zakonita.

Izrek

Pritožbo se zavrne in se potrdi izpodbijana sodba sodišča prve stopnje.

Stranki sami krijeta vsaka svoje stroške pritožbenega postopka.

Obrazložitev

:

Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbeni zahtevek na ugotovitev, da je tožena stranka z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga z dne 27. 9. 2007 tožeči stranki nezakonito odpovedala pogodbo o zaposlitvi in da jo je dolžna pozvati nazaj na delo v roku 8 dni, na delovno mesto "vzgojiteljice" oziroma na delovno mesto, ki ustreza vrsti in stopnji strokovne izobrazbe in izkušenj tožnice, in za čas nezakonitega prenehanja delovnega razmerja priznati vse pravice iz delovnega razmerja, vključno z plačo v skladu s predpisi in pogodbo o zaposlitvi ter odločbo tožene stranke z dne 29. 6. 2007 ter ji v delovno knjižico vpisati manjkajočo delovno dobo. Odločilo je, da vsaka stranka trpi svoje stroške postopka (drugi odstavek izreka).

Zoper navedeno sodbo se pritožuje tožnica iz razlogov bistvenih kršitev določb postopka, zmotne in

nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ter napačne uporabe materialnega prava s predlogom, da pritožbeno sodišče pritožbi ugodi in izpodbijano sodbo spremeni, tako da tožbenemu zahtevku v celoti ugodi. V pritožbi navaja, da je sodišče prve stopnje v zvezi s vprašanjem pravočasnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi napačno uporabilo materialno pravo, in sicer peti odstavek 88. člena ZDR. Sodišče prve stopnje je v izpodbijani sodbi pomanjkljivo obrazložilo, da tožena stranka ni zamudila roka za odpoved pogodbe o zaposlitvi, svojo zmotno ugotovitev pa je oprlo na izpoved zakonitega zastopnika tožene stranke in pri toženi stranki zaposlene priče. Vpis v dijaški dom se vrši do 29. 6. 2007, medtem ko pa je jesenski rok potekel šele po vročitvi izpodbijane odpovedi, torej dne 1. 10. 2007. Razpis za sprejem učencev in dijakov v dijaške domove, v šolskem letu 2007/2008 ne govori o administrativnih rokih. Prav tako razpisu ni mogoče pripisati kakšnih drugih razlag o pomembnosti drugih datumov, zlasti pa ne pomembnosti datuma 1. 10. 2007, ki naj bi, po zmotnem mnenju sodišča prve stopnje, bil datum od katerega bi začel teči 30 dnevni subjektivni rok. Stanje vpisa dijakov in s tem zmanjšano število dijakov, je bilo toženi stranki znano že 30. 6. 2007 in nikakor ne šele 1. 9. 2007, kot to zmotno navaja sodišče prve stopnje v obrazložitvi sodbe. Prav tako toženi stranki na dan odpovedi 28. 9. 2007 ni moglo biti znano stanje vpisa na dan 1. 10. 2007, zato je sodišče spregledalo, da je bilo po zatrjevanju tožnice z izpovedjo zakonitega zastopnika tožene stranke dokazano, da so se pri toženi stranki že na sestanku dne 28. 6. 2007 pogovarjali o zmanjšanju števila otrok in opravili novo formacijo. Zgolj izgovor, da gre za predvidevanja zakonitega zastopnika tožene stranke glede na demografska gibanja, ne more biti podlaga sodišču, da datum 28. 6. 2007 ne šteje kot datum, od katerega teče subjektivni rok. V tej zvezi je sodišče nepopolno ugotovilo dejansko stanje, saj ni izvedlo predlaganih dokazov z zaslišanjem prič, ki bi pričale o tem, kaj se je dejansko dogajalo na sestanku dne 28. 6. 2007. Sodišče prve stopnje je tudi napačno uporabilo materialno pravo, ko zatrjuje, da je tožena stranka, glede uporabe kriterijev pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi postopala v skladu s Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja. Tožnica je zatrjevala, da ji tožena stranka ni pravilno priznala točk glede na to, da je tožnica samohranilka in v gospodinjstvu le ona prejema plačo. Razlaga sodišča prve stopnje glede določila Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ni bila prepričljiva, zaključki pa so napačni. Tožnica sama vzgaja in hrani otroka, v zvezi z dejstvom obstoja zaveze očeta za plačevanje preživnine pa je stališče sodišča prve stopnje zmotno. Dejstvo, da prav noben zakonski predpis ne vsebuje definicije samohranilke, je v odsotnosti pravne definicije, v vsakem posameznem primeru potrebno presoјati pojem glede na cilj in namen zakona oziroma predpisov. Obstoj papirnate zaveze očeta, da bo preživnino plačeval še ne daje podlage za zaključek, da mati sama ne hrani otroka. Eden izmed kriterijev po 39. členu kolektivne pogodbe je tudi delovna uspešnost in ga mora delodajalec upoštevati. Iz tabele tožene stranke z dne 17. 9. 2007 je razvidno, da tožena stranka tega kriterija ni uporabila. Tožnica je tekom postopka dokazala, da je iz naslova delovne uspešnosti prejemale plačo že od šolskega leta 2005 dalje in je v sodni spis vložila tudi plačilne liste, iz katerih izhaja postavka – delovna uspešnost. Zakoniti zastopnik tožene stranke je jasno izpovedal, da je tožena stranka po svojih merilih ocenjevala delavce in jim različno izplačevala delovno uspešnost. Tožnica je torej v celoti dokazala, da bi bilo potrebno, glede na določila kolektivne pogodbe, pri točkovanju upoštevati tudi delovno uspešnost. Sodišče prve stopnje je povsem napačno uporabilo materialno pravo z zaključkom, da navedeno delovno uspešnost ni upoštevalo kot kriterij, ker gre za subjektivne ocene zakonitega zastopnika tožene stranke in ne za izplačevanje delovne uspešnosti na podlagi akta, ki bi ga sprejel svet zavod. Tožnica je dokazala, da bi po kriteriju delovna uspešnost dobila več točk in ji pogodba o zaposlitvi ne bi bila odpovedana. Po mnenju pritožbe je sodišče prve stopnje storilo tudi absolutno bistveno kršitev pravil postopka, ker izpodbijana sodba nima razlogov o odločilnih dejstvih in sodbe ni mogoče preizkusiti glede trditve tožnice, da je bila s strani tožene stranke po njenem zakonitem zastopniku šikanirana od maja 2007 dalje.

Tožena stranka je v odgovoru na tožbo prerekala navedbe pritožnice in pritožbenemu sodišču predlagala, da pritožbo zavrne kot neutemeljeno ter potrdi sodbo sodišča prve stopnje. Navedla je, da je iz izvedenega dokaznega postopka nedvomno razvidno, da je bila ugotovitev ravnatelja o razlogih za pričetek postopka za

redno odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov sprejeta 4. 9. 2007 in je bila odpoved, ki je bila tožnici podana 27. 9. 2007 pravočasna. Splošno znano dejstvo je, da se šolsko leto prične 1. septembra, z novim šolskim letom pa se v dijaških domovih oblikuje število potrebnih skupin in sicer v odvisnosti od števila vpisanih dijakov. Prijava dijaka na razpis Ministrstva za šolstvo in šport še ne pomeni, da bo dijak dejansko bival v dijaškem domu, prav tako pa lahko dijaški dom sprejme kandidate tudi zunaj rokov iz razpisa, če ima prosta mesta. Dijak je vpisan v dijaški dom, ko predloži vso dokumentacijo in je podpisana nastanitvena pogodba, v skladu s Pravilnikom o bivanju v dijaških domovih. Nastanitvene pogodbe pa se sklepajo v začetku šolskega leta, zato so neutemeljene trditve pritožnice, da so se pri toženi stranki že na sestanku dne 28. 6. 2007 pogovarjali o upadu števila otrok in opravili novo formacijo in da je zato tožena stranka tožnici podala odpoved pogodbe o zaposlitvi prepozno. Pritožbene navedbe o šikaniranju tožnice pa so popolnoma neumestne in nedvomno je, da je delavec, ki mu je odpovedana pogodba o zaposlitvi prizadet. Tožnica ni izpovedala ničesar o šikaniranju, to je o nedovoljenem oziroma protipravnem ravnanju tožene stranke. Navedbe zakonitega zastopnika so v pritožbi vzete iz konteksta in iz listin razpisa je razvidno, da je pri toženi stranki v zadnjih letih prihajalo do vsakoletnega zmanjševanja obsega vpisov dijakov, v posledici tega, pa se je tudi vsako letno zmanjševalo število vzgojnih skupin in potrebnega števila delavcev.

Pritožba ni utemeljena.

Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje v mejah uveljavljanih pritožbenih razlogov, pri čemer je v skladu z določbo drugega odstavka 350. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP, Ur. l. RS, št. 26/99 in nadaljnji) po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb postopka in na pravilno uporabo materialnega prava. Pri tem preizkusu je ugotovilo, da sodišče prve stopnje ni storilo bistvenih kršitev določb postopka, na katere pazi pritožbeno sodišče po uradni dolžnosti, da je dejansko stanje popolno in pravilno ugotovilo in da je na tako ugotovljeno dejansko stanje tudi pravilno uporabilo materialno pravo. Pritožbeno sodišče se v celoti strinja z dejanskimi in pravnimi zaključki sodišča prve stopnje in jih ne ponavlja, glede na pritožbene navedbe pa le še dodaja:

Sodišče prve stopnje je zavrnilo tožbeni zahtevek tožnice, ker je po izvedenem dokaznem postopku ugotovilo, da je bil podan poslovni razlog za redno odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi zmanjšane števila vpisanih dijakov v šolskem letu 2007/2008, ker je posledično prenehala potreba po delu določenega števila vzgojiteljev, na delovnem mestu, ki ga je zasedala tudi tožnica.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR, Ur. l. RS, št. 42/2002) v 88. členu določa, da delodajalec lahko odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnega razloga, če preneha potreba po opravljanju določenega dela, pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi, zaradi ekonomskih, organizacijskih, tehnoloških, strukturnih in podobnih razlogov. Ti razlogi morajo biti resni in utemeljeni, onemogočati morajo nadaljevanje delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem (drugi odstavek 88. člena ZDR). Delodajalec mora pred odpovedjo preveriti ali je možno zaposliti delavca pod spremenjenimi pogoji ali na drugih delih, ali ga je mogoče dokvalificirati za delo, ki ga opravlja, oziroma prekvalificirati za drugo delo. Če taka možnost obstaja, mora delavcu ponuditi sklenitev nove pogodbe (tretji odstavek 88. člena ZDR). Kot je pravilno ugotovilo sodišče prve stopnje je bil pri toženi stranki v šolskem letu 2007/2008 manjši vpis dijakov v dijaški dom, saj je na dan 1. 9. 2007 bilo vpisanih 291 dijakov, kar je pomenilo 11 vzgojnih skupin, medtem ko je bilo na dan 1. 10. 2006 vpisanih 350 dijakov, kar je pomenilo 13 vzgojnih skupin, navedeno pa izhaja tudi iz grafičnega prikaza števila dijakov po letih pri toženi stranki (list. št. B8) kjer je razvidno, da je število dijakov od leta 2004 upadalo. Zakoniti zastopnik tožene stranke zaslišan kot stranka je izpovedal, da je bil seznanjen z demografskimi gibanji v Sloveniji, zato je v mesecu juniju lahko predvideval 11 vzgojnih skupin, vendar pa tega zagotovo še ni mogel vedeti, ker je stanje jasno šele 1. septembra, ko se dijaki naselijo v dijaškem domu. Navedeno pa je potrdila tudi priča

N.P., ki je izpovedala, da se je pri toženi stranki šele 2. 9. 2007 vedelo, koliko vzgojnih skupin bo v šolskem letu 2007/2008. Na podlagi izpovedi zakonitega zastopnika in priče je sodišče prve stopnje pravilno zaključilo, da je bil 1. september tisti datum, ko je zakoniti zastopnik tožene stranke dokončno vedel za zmanjšan obseg vpisanih dijakov, in da bo potrebno manjše število vzgojnih skupin, posledično pa tudi za prenehanje potreb po delu dveh vzgojiteljev. Na podlagi navedenega je sodišče prve stopnje pravilno zaključilo, da je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi, izdana tožniku dne 27. 9. 2007, podana v zakonsko določenem 30 dnevnem subjektivnem roku. Neutemeljena je pritožbena navedba, da je sodišče nepopolno ugotovilo dejansko stanje, ker ni izvedlo predlaganih dokazov z zaslišanjem prič, ki bi pričale o tem, kaj se je dejansko dogajalo na sestanku dne 28. 6. 2007. Sodišče prve stopnje se je opredelilo do navedb v zapisniku z dne 28. 6. 2007.

Kot je pravilno ugotovilo sodišče prve stopnje je bil pri toženi stranki v šolskem letu 2007/2008 manjši vpis dijakov v dijaškem domu, kot v letu 2006/2007 in posledično je bilo zmanjšano število vzgojnih skupin kar je vsekakor utemeljen in resen odpovedni razlog po 115. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI – Ur. l. RS, št. 12/96 s spremembami). Po 115. členu ZOFVI se za poslovni razlog za redno odpoved pogodbe o zaposlitvi štejejo spremembe programa vzgoje in izobraževanja, standardov in normativov, izobrazbenih pogojev in zmanjšanje obsega vpisa. V obravnavanem sporu je bil poslovni razlog izkazan v smislu te določbe z dejstvom, da se je zmanjšal vpis dijakov v dijaški dom, v šolskem letu 2007/2008 in se je zaradi tega zmanjšalo število vzgojnih skupin, to pa je istočasno pomenilo, da je prenehala potreba po delu vzgojiteljev.

Neutemeljena je pritožbena trditev, da je sodišče prve stopnje napačno uporabilo materialno pravo in da ni upoštevalo kriterijev, določenih s Kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja, ko ni upoštevalo, da je tožnica upravičena do 20 točk po kriteriju socialni status – samohranilka in ni upoštevalo, da v gospodinjstvu le ona prejema plačo.

Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 52/94 in 52/2007) velja in se uporablja za vse zavode in delodajalce, ki kot javno službo opravljajo dejavnost vzgoje in izobraževanja ter dejavnost dijaških in študentskih domov in za delavce v RS, ki so pri njih zaposleni. Sodišče prve stopnje je pravilno zaključilo, da je tožena stranka, pri določanju delavcev, katerim bo odpovedala pogodbo o zaposlitvi, upoštevala določila 38. člena kolektivne pogodbe, po katerem se pri določanju delavcev, katerih delo postane nepotrebno zaradi nujnih operativnih razlogov, upošteva seštevek točk po vseh kriterijih in se kot presežek najprej opredelijo delavci z manjšim številom točk. Sodišče prve stopnje je obširno obrazložilo zakaj tožnica ni bila upravičena do 20 točk po kriteriju socialno stanje – zaposlen samo eden od zakoncev oziroma samohranilec in je pravilno zaključilo, da tožnica nima statusa "samohranilec" ter se je pri tem tudi pravilno sklicevalo na sprejeto sodno prakso, zato se pritožbeno sodišče v celoti strinja z obrazložitvijo sodišča prve stopnje.

Eden izmed kriterijev po 39. členu kolektivne pogodbe je delovna uspešnost in sicer je nadpovprečna delovna uspešnost točkovna s 30 točkami, povprečna z 10 točkami in podpovprečna z 0 točkami. Tak kriterij se upošteva samo v primeru, če se je uspešnost ocenjevala v zavodu eno leto pred uvedbo postopka za določanje presežnih delavcev (drugi odstavek 1. točke 39. člena kolektivne pogodbe). Kolektivna pogodba za dejavnost, vzgojo in izobraževanje v RS, v 91. členu določa, da so kriteriji za delovno uspešnost: preseganje pričakovanih rezultatov, nadpovprečne obremenitve in samostojnost pri delu. Kriteriji in merila za ugotavljanje delovne uspešnosti sprejme Svet zavoda in se delovna uspešnost ugotavlja mesečno. Pravilna je obrazložitev sodišča prve stopnje, da Svet zavoda ni sprejel kriterijev in meril za ocenjevanje delovne uspešnosti, kar je podlaga za zakonito izplačevanje dela plače na tej podlagi in ker je ravnatelj brez ustrezne

podlage, v aktu tožene stranke, odločal o plačilu delovne uspešnosti vzgojiteljev, na podlagi lastne in subjektivne cene, tako dodeljena izplačana delovna uspešnost, ne more biti podlaga za pravilno in zakonito uporabo kriterija delovne uspešnosti po 1. točki 39. člena kolektivne pogodbe. Ker tožena stranka pri določanju presežnih delavcev kriterija delovne uspešnosti ni upoštevala pri nobenem delavcu, tožnica ni bila v neenakem položaju z ostalimi delavci, ki so občasno in enako kot ona prejeli del plače na podlagi delovne uspešnosti in je tožena stranka pri vseh delavcih uporabila iste kriterije, zato je neutemeljen očitek pritožbe, da je sodišče napačno uporabilo materialno pravo.

Neutemeljene pa so tudi pritožbene trditve, da je sodišče prve stopnje storilo absolutno bistveno kršitev pravil postopka, ker izpodbijana sodba nima razlogov o odločilnih dejstvih, sodbe ni mogoče preizkusiti in sicer glede trditve tožnice, da je bila tožnica s strani tožeče stranke po njenem zakonitem zastopniku šikanirana od maja 2007 dalje. Tožnica dejansko ni izpovedala ničesar o šikaniranju, torej o nedovoljenem oziroma protipravnem ravnanju tožene strank in je na prvem naroku navajala, da bo o šikanoznem ravnanju izpovedala, ko bo zaslišana kot stranka, vendar pa zaslišana kot stranka tožnica ni ničesar izpovedala v zvezi z šikanoznim ravnanjem tožene stranke oziroma njenega zakonitega zastopnika, zato se sodišče prve stopnje glede šikaniranja tožene stranke tudi ni bilo dolžno izjasniti.

Sodišče prve stopnje je pravilno in popolno ugotovilo dejansko stanje in tudi pravilno uporabilo materialno pravo. Pritožbeno sodišče soglaša z dejanskimi ugotovitvami in pravnimi zaključki sodišča prve stopnje, zato je pritožbo tožnika v skladu s 353. členom ZPP, zavrnilo in potrdilo izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje.

Po določbi prvega odstavka 360. člena ZPP mora pritožbeno sodišče v obrazložitvi presoditi le tiste navedbe pritožbe, ki so odločilnega pomena, zato se do ostalih pritožbenih navedb ni opredeljevalo.

Pritožbeno sodišče je sklenilo, da tožeča stranka sama nosi svoje stroške pritožbenega postopka iz razloga, ker s pritožbo ni uspela, tožena stranka pa, ker odgovor na pritožbo ne vsebuje ničesar novega, kar bi pripomoglo k razjasnitvi zadeve oziroma k rešitvi pritožbe. Izrek o stroških temelji na določbi 165. v zvezi z členom 154. in 155. ZPP.

Datum zadnje spremembe: 11.03.2010